

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci. Broj 3, april 2008. god. Besplatan primjerak

NATO pozvao Crnu Goru da otpočne Intezivirani dijalog:

KORAK DO KANDIDATURE

NATO's Nations and Partners for Peace:

AKTIVAN PARTNER U PROGRAMU PARTNERSTVO ZA MIR

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

DOGAĐAJ MJESECA 3

NATO'S NATIONS AND PARTNERS FOR PEACE:

AKTIVAN PARTNER U PROGRAMU

PARTNERSTVO ZA MIR 4

DIJALOG O NATO BEZ LASKANJA I ETIKETA 7

Ilija Despotović

PROCES PLANIRANJA I REVIZIJE PARP 9

mr Mehmedin Tahirović

CRNA GORA - USPJESNA PRIČA 11

Rok Kosirnik

KORAK DO KANDIDATURE 13

Mihailo Danilović

SAMIT ZAROBIO BUKUREŠT 16

Duška Tomović

MORNARIČKA BAZA VCG:

ZAŠTITNIK NA JADRANU 17

Marinko Slomo

NATO REVIEW:

NATO MORA INOVIRATI STRATEŠKI KONCEPT 20

Peter van Ham, Institut za međunarodne odnose -

Evropski koledž

PATROLNI BRODOVI ZAŠTITNICI NACIONALNIH

VODA 22

Marinko Slomo

NATO NAKON SAMITA U BUKUREŠTU 24

mr Tijana Turković

MLADI ATLANTISTI NA SAMITU U BUKUREŠTU 25

Olivera Đukanović

FELJTON: POČECI CRNOGORSKE VOJSKE 26

Ilija Despotović

IMPRESSUM

Partner - mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci

april 2008. godine BROJ: 3

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović, Zorica

Radović, Mehmedin Tahirović, Marinko M. Slomo,

Mihailo Danilović, Tijana Turković

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // TEL/FAX: +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.cg.yu

WEB: www.vlada.cg.yu/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: MOUSE STUDIO, Podgorica // TIRAŽ: 5000

Događaj mjeseca

NATO na javnoj debati

U okviru informativne kampanje o članstvu Crne Gore u NATO organizovana je panel diskusija, u kojoj su učestvovali ministar odbrane Boro Vučinić, visoki predstavnik NATO Rok Kosirnik, profesor Pravnog fakulteta Nebojša Vučinić i direktor NVO Alfa centar Aleksandar Dedović. Prvu panel diskusiju organizovao je Koordinacioni tim Vlade Crne Gore za implementaciju Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama, u saradnji sa partnerima - Nansen dijalog centrom i Alfa centrom iz Nikšića.

Ministar Vučinić je kazao da će odluka o članstvu Crne Gore u NATO biti demokratska, bilo da je donese parlament ili da se o tome odluči na referendumu. On je rekao da samo članstvo ne košta ništa, jer Crna Gora, budući da tek stvara sopstveni sistem odbrane, i bez ulaska u NATO, bi morala graditi moderno organizovanu, naoružanu i opremljenu vojsku. Stoga, u okviru kolektivnog sistema bezbjednosti, naglasio je ministar, bićemo u prilici da gradimo određene segmente odbrane, a da preostali dio odbrane realizujemo u saradnji sa zemljama članicama ili na regionalnom novou, i na taj način smanjimo vojnu potrošnju. Istakao je da je dobijanje Intenziviranog dijaloga za Crnu Goru potvrda uspjeha reformi, ali i značajno ohrabrenje za nastavak procesa evroatlantskih integracija.

Predstavnik NATO Kosirnik rekao je da ne postoje posebni uslovi za učlanjenje u NATO. "Dovoljno je da zemlje aspiranti za članstvo poštuju vladavinu prava, da imaju operativne oružane snage i demokratsku kontrolu nad njima" kazao je predstavnik NATO. Bezbjednost bilo koje zemlje, ocijenio je Kosirnik, nije data jednom zauvijek, niti dolazi bez ulaganja. Glavna "investicija" u bezbjednost i odbranu je solidarnost sa drugim zemljama, zajednički napor da se opasnosti preduprije, ili, ako su već na djelu, da se likvidiraju, čak i onda kada su daleko od kuće. Svaka zemlja, potencijalno članica NATO, o članstvu odlučuje samostalno, rekao je Kosirnik, u odgovoru na jedno od pitanja publike.

Profesor Vučinić je ocijenio da je svrha učlanjenja u NATO ne samo Crne Gore, već i njenih susjeda, u tome da se pacifikuje region koji u istoriji nije bio pošteđen krvavih sukoba. On je poručio da o članstvu treba odlučiti racionalno, bez emocija, vodeći računa o pragmatičnim interesima Crne Gore.

Prema riječima Dedovića, NATO nije potrebno propagirati, jer to više nije klasična vojna organizacija, već zajednica demokratskih država koje su okupljene pod jedan kišobran, kako radi sopstvene bezbjednosti, tako i radi odbrane društvenih i civilizacijskih vrijednosti.

Vidak Latković

Prenosimo tekst Nezavisne revije o političkoj, ekonomskoj i vojnoj saradnji „NATO's Nations and Partners for Peace”, publikovane uoči Samita u Bukureštu

Aktivan partner u programu Partnerstvo za mir

Prije svega, cilj je unapređenje funkcionisanja i dalji razvoj koncepta kooperativne bezbjednosti pod okriljem NATO. U skladu sa tim, u Prezentionom dokumentu Crne Gore, može se vidjeti da je Crna Gora istakla opredjeljenje da postane aktivan partner programa PzM. U tom kontekstu Crna Gora se i odnosila prema Partnerstvu i od ukupno 31 oblasti koje sadrži Radni plan evroatlantskog partnerstva odlučila se za učešće u 21 oblasti saradnje.

Crna Gora je početkom 2008. godine iskazala namjeru da se uključi u Individualni akcioni plan partnerstva (IPAP), kao intenzivniji oblik saradnje sa NATO. Početkom februara dobili smo pozitivan odgovor na naš zahtjev da se uključimo u IPAP i otpočnemo izradu Prezentionog dokumenta. Crna Gora je ujedno izrazila želju da se uključi u Intenzivirani politički dijalog sa NATO i očekujemo pozitivnu odluku NATO na Samitu u Bukureštu.

Kolektivna odbrana

Karakter savremenih izazova, rizika i prijetnji je takav da ne poznaje granice i da prevazilazi mogućnosti država da na njih samostalno odgovore. NATO se u proteklom periodu pokazao kao ključna odbrambeno-politička institucija na evroatlantskom prostoru. Strateški cilj NATO je: širenje slobode, uspostavljanje i jačanje demokratije kao i saradnja bazirana na zajedničkim vrijednostima.

Obnovom državnosti Crna Gora je na spoljnopoličkom planu, kao jedan od strateških ciljeva, postavila uspostavljanje partnerskih odnosa sa NATO i opredijeljenost za uključanje u punopravno članstvo. Tako bi Crna Gora dala još veći doprinos regionalnoj stabilnosti i kolektivnom sistemu odbrane. Ujedno bi ojačala sopstvenu bezbjednost. Koncept i opredjeljenje Crne Gore je prelazak sa totalne odbrane na sistem kolektivne bezbjednosti. Drugi razlog ulaska u NATO je

politički. Smatramo da bi Crna Gora ulaskom u NATO značajno ojačala svoju ukupnu političku poziciju i demokratske kapacitete. Prijemom u PzM, NATO je prepoznao Crnu Goru kao demokratsko društvo, pa bi ulazak u klub najrazvijenijih i najuticajnijih zemalja svijeta svakako poboljšao njenu ukupnu međunarodnu poziciju. Učlanjenjem u NATO Crna Gora bi brže obezbijedila i članstvo u EU. Učlanjenjem u savez najznačajnijih i najrazvijenijih zemalja svijeta, čuo bi se glas Crne Gore na međunarodnoj sceni, mnogo značajnije nego do sada. Ulaskom u NATO, Crna Gora obezbjeđuje, na najbolji način, suverenitet i integritet države. Očekivana dobit od NATO članstva bila bi i jačanje demokratije u zemlji, kao jednog od osnovnih principa na kojima se NATO alijansa zasniva.

Proširenje Alijanse

Jedno od ključnih pitanja u vezi sa proširenjem NATO jeste politička volja za prijem novih članica, uzimajući u obzir rezultate koje su one postigle u okviru programa PzM. Smatramo da je uključanje Albanije, Hrvatske i Makedonije u NATO od interesa kako za samu organizaciju, tako i za stabilnost našeg regiona. Eventualno odlaganje prijema moglo bi dovesti do slabljenja podrške za članstvo u NATO u tri spomenute zemlje. To bi moglo da destimuliše i ostale članice PzM iz regiona. Odluka o neprijemu u članstvo neke od tri spomenute zemlje svakako ne bi predstavljala doprinos daljem jačanju mira i bezbjednosti u regionu.

Kao rezultat NATO samita u Bukureštu očekujemo odluku o prijemu novih članica (Albanije, Hrvatske i

Makedonije), proširivanju i intenziviranju saradnje sa partnerima i stimulans za zemlje u tranziciji, u cilju daljeg približavanja Alijansi. To bi bio podstrek za Crnu Goru da pristupi u slične regionalne integracije radi približavanja Alijansi.

Očekivani rezultati

Crna Gora, kao najmlađa država, poslije obnove državnosti, u sklopu evroatlantskih integracija i reformi sistema odbrane, sa uglavnom mladim i nedovoljno iskusnim kadrovima, uložila je puno napora i u kratkom vremenskom roku uradila mnogo. Pokrenula je i sprovela neke procese koji se u drugim uslovima sprovode i traju mnogo duže. U tom smislu Crna Gora očekuje da će na Samitu u Bukureštu sve članice NATO pozitivno ocijeniti dosadšnje napore Crne Gore na tom putu i nastaviti sa podrškom koju su davali do sada. Očekujemo da ćemo dobiti još više ohrabrenja za viši nivo komunikacije sa Alijansom, na osnovu naših do sada ostvarenih rezultata. Snažno želimo i uložićemo maksimalne napore da nakon samita u Bukureštu iskoristimo prvu narednu priliku kako bi Crna Gora postala članica NATO.

Budući razvoj

Dalje jačanje uloge NATO, preduzimanje dodatne inicijative za veće prisustvo što više zemalja u operacijama očuvanja mira širom svijeta pod okriljem NATO. Definisanje programa i neophodnih uslova za dalje pristupanje Alijansi zemalja čije je to opredjeljenje u skladu sa ciljevima NATO.

- ▶ O NAMA
- ▶ VIJESTI
- ▶ NATO
- ▶ PARTNERSTVO
- ▶ CRNA GORA I NATO
- ▶ INICIJATIVE
- ▶ DOKUMENTI
- ▶ LINKOVI
- ▶ FOTO GALERIJA
- ▶ AUDIOVIDEO GALERIJA
- ▶ BIBLIOTEKA

▶ MAILING LISTA

[Prijava](#)

Da bi bili stalno u toku sa dešavanjima unesite vašu e-mail adresu ovdje.

▶ ANKETA

Da li smatrate da Crna Gora treba da bude članica NATO?

- ☐ DA
- ☐ NE
- ☐ NE ZNAM

"Ostajemo obavezani strateški važnom regionu Balkanu, gdje evroatlantske integracije, zasnovane na demokratskim vrijednostima i regionalnoj saradnji, postaju neophodne za trajan mir i stabilnost. Pozdravljamo progres u razvoju naše saradnje sa Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom od samita u Rigi. Ohrabrujemo svaku od ove tri zemlje da iskoriste u najvećoj mogućoj mjeri mogućnosti za dijalog, reformu i saradnju ponuđenu od strane evropskog partnerstva i mi smo uvrstili Savjet u stalnom zasjedanju da prati razvoj odnosa sa svakim od ovih partnera veoma pažljivo."

Pozdravljamo odluku Bosne i Hercegovine i Crne Gore da razvijaju individualni partnerski akcioni plan (IPAP) sa NATO. Željno očekujemo ambiciozan i samostalan Akcioni plan koji će omogućiti evroatlantske aspiracije ovih zemalja i nudimo našu pomoć u njihovim naporima da sprovedu reforme u ostvarenju ovog cilja. U cilju ohrabivanja i usmjeravanja ovih napora, odlučili smo da pozovemo Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru da otpočnu intenzivirani dijalog koji bi obuhvatao politička, vojna, finansijska i bezbjednosna pitanja koja se odnose na njihove aspiracije za članstvo, bez prejedrovanja bilo kakvih odluka Alijanse."

Završna Deklaracija Samita NATO koju su izdali šefovi država i vlada učesnici sastanka Sjevernoatlantskog savjeta u Bukureštu 3. aprila 2008. godine

Vijesti

14.04.08

Panel diskusija na temu "Crna Gora i evroatlantske integracije nakon Samita u Bukureštu"

Koordinacioni tim Vlade Crne Gore za implementaciju Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama u saradnji sa Nansen Dijalog Centrom iz Podgorice i Alfa Centrom iz Nikšića, organizovao je Panel diskusiju na temu "Crna Gora i evroatlantske integracije nakon Samita u Bukureštu", u utorak 15. aprila 2008. godine u Podgorici.

[Opširnije](#)

04.04.08

Ministar odbrane Boro Vučinić: Veliki korak za Crnu Goru

Ulazak u program intenzivnog dijaloga sa NATO savezom znači veliki korak za Crnu Goru ka punopravnom članstvu u Alijansi, ali i brojne obaveze koje je očekuju na tom putu u ispunjavanju ulopnih reformi u društvu.

[Opširnije](#)

VLADA CRNE GORE >>

▶ FORUM

USKORO

▶ PARTNER BR 2

[Download](#)

▶ ŠTA JE NATO?

[Download](#)

Komentar

Dijalog o NATO bez laskanja i etiketa

Odluka o tome da li će Crna Gora ući u NATO, ne treba nikoga uvjeravati, veoma je ozbiljna stvar, ne samo u vojnom i političkom smislu, nego i sa stanovišta sveukupnog razvoja države i društva, pa, na kraju krajeva, i pozicije svakog građanina. I, svakako, tiče se budućnosti zemlje na dugi rok. Razumije se, sama odluka će formalno biti politička, bilo da bude donesena na referendumu, ili glasanjem u parlamentu. Kao takva, biće rezultat političkog uvjerenja da li je članstvo u NATO potrebno ili nije. I da li je korisno ili ne.

Za političku odluku, naravno, treba ponuditi i potporu stručne argumentacije koja ne bi trebalo da bude jednostrana, nego takva da osvijetli sve aspekte karaktera i uloge sjevernoatlantske alijanse i svrshodnosti participacije u njoj. Ali politički karakter odluke znači da sutra, kad je donesemo i prođe neko vrijeme, možemo doći u situaciju da uvidimo da nijesmo dobro i mudro promislili, bilo da

formalno kažemo „da“ ili „ne“ NATO-u. I u jednom i u drugom slučaju eventualnim „kajanjem“ ne bismo mogli izbjeći posljedice moguće pogrešne odluke.

Zato bi, čini se, prije same kampanje o članstvu u NATO, prije definitivne odluke, trebalo, takoreći, postići konsenzus o samoj javnoj debati koja će predhoditi formalnom izjašnjavanju građana ili poslanika parlamenta o tom pitanju. Dakle, o NATO-u treba, prije svega, razgovarati bez rukavica, otvorenih karata. To znači, s jedne strane, da građane ne treba ubjeđivati da je NATO idealan, a, s druge, nije demokratski da se unaprijed ta alijansa potpuno odbacuje, na osnovu političkih i ideoloških stereotipa.

NATO, svakako, nije bez nedoumica u konceptualnom određenju njegove uloge, nije bez mana u odnosu snaga između njegovih članica, posebno u pogledu premoći najjačih zemalja u njemu. Nijesu bez osnova ni određena podoz-

renja u vezi sa time da li se sam NATO u potpunosti oslobodio svoje ranije uloge, kada je naspram sebe imao isto moćnu vojnu alijansu, samo sa drugim ideološko-političkim predznakom. Ta pitanja se postavljaju i u samom NATO-u, i to u konkretnijoj formi, recimo, u vezi sa ulogom u današnjim kriznim područjima. Čak i nove članice NATO ne libe se da postavljaju ova i slična pitanja. Nedavno je poljski ministar odbrane otvoreno upozorio da NATO treba da ima odbambenu ulogu, a da njegove međunarodne misije budu strogo na osnovu mandata cijele alijanse. Ili, recimo, simptomatično je da zagrebački mediji, prilikom nedavne posjete američkog predsjednika Hrvatskoj, nijesu propustili da tim povodom „bocnu“ i sam NATO, pa i ulogu najmoćnije zemlje u toj alijansi.

S druge strane, populistička galama protiv NATO-a, sa tvrdnjama iz rukava,

bez prethodne javne rasprave, kako to nama ne treba, kako bi to ugrozilo naš turizam, konfrontiralo nas prema Rusiji, kako ne bismo bili bezbjedniji, sa političkim pitanjem - koliko bi nas to koštalo, apsolutno nije put da se dođe, koliko je realno moguće, do „istine“ o tome hoćemo li biti „za“ ili „protiv“ tog saveza. U tom smislu, olako se nude, kao „alternativa“ i neke druge ideje, recimo, o vojnoj neutralnosti. U Crnoj Gori postoje i političke snage koje bi, vjerovatno, pozdravile da naša država s nekom drugom ili s nekim drugim državama, sklopi vojni savez, ili nekakav sličan ugovor. Kao da Crna Gora nije tu gdje jeste, u politički i bezbjednosno trusnom regionu. I kao da za odbranu i bezbjednost države, u savremenim uslovima, mnogo znači nekakav dvostrani međudržavni, pa i regionalni, savez.

Ovdje, čini se, treba biti sasvim otvoren. Crna Gora, u postojećem regioanalnom kontekstu, ne može biti potpuno spokojna u pogledu svoje bezbjednosti, bez obzira na činjenicu da je sada suverena država. I kad se govori o bezbjednosnom značaju članstva u NATO-u, prije svega, ima se u vidu državna bezbjednost i stabilnost. Naravno, ako je država bezbjedna i stabilna, samim tim, sigurniji su i njeni građani, stabilnija je i prosperitetnija i njena ekonomija. A kad je riječ o „koštanju“, članstvo u NATO nije stvar „upisa“ u organizaciju, za šta se plaća „članarina“. Članstvo u ovom slučaju podrazumijeva izvjesna „davanja“, ali, svakako, i „primanja“. Ovo drugo je mnogo raznovrsnije i obimnije nego što je sama „cijena koštanja“.

Javno mnjenje u Crnoj Gori, moglo bi se reći, u odnosu na sva politička pitanja, u principu, u velikoj mjeri je pod uticajem određenih stereotipova prošlosti, o politici, državi, naciji. Prilično je inertno i još se formira, dobrim dijelom, na osnovu laičke i tradicionalističke predstave o stanju stvari. Kad je riječ o spoljnopoličkim pitanjima, to još više dolazi do izražaja. Izgleda da upravo prema tom korpusu i

pitanja ne postoji neki potpuniji senzibilitet, a posebno, u odnosu na bezbjednosnu poziciju i interese države. Konkretno, NATO i eventualno članstvo u alijansi, ne promišljaju se dovoljno kroz tu prizmu, nego se ocjenjuje samo na osnovu dnevne, na medijskoj interpretaciji zasnovane, percepcije događaja u svijetu. Crnogorsko javno mnjenje nije, recimo, kao što je hrvatsko.

I upravo primjer Hrvatske je karakterističan. Sve donedavno, podrška u javnosti te zemlje za njeno članstvo u NATO bila je relativno niska, ispod 50 odsto, slična raspoloženju u Crnoj Gori. Međutim, odnos prema NATO - promijenio se, gotovo, preko noći, onda kada je Kosovo proglasilo nezavisnost, pa Srbija onako reagovala, a u Bosni i Hercegovini došlo do političkog talasanja u vezi sa time. Sudeći prema analizama objavljenim u zagrebačkim medijima, građani Hrvatske su odjednom „sazreli“, shvatilo se da je, u novom (kosovskom) kontekstu, njihova zemlja postala nesigurnija. Prije svega, kako je objašnjeno, zbog političke retorike u Srbiji, ali i zbog uvjerenja da je Bosna i Hercegovina „sistemski nestabilna“ zemlja, jer joj nijesu čvrsto odani svi njeni entiteti, a posebno zbog sumnji da bi Republika Srpska mogla da krene primjerom Kosova, u javnosti je sazrelo shvatanje da članstvo u NATO-u može biti garancija bezbjednosti Hrvatske. Procenat podrške je porastao do čitavih 67 odsto.

Crnogorsko javno mnjenje, pak, ne reaguje tako brzo. Ovdje se bezbjednost države i dalje vidi u nekim starim šemama, bez sagledavanja cjeline promjena odnosa u regionu i svijetu. Razlog manje „osjetljivosti“ za bezbjednosna pitanja, možda bi se mogao tražiti i u činjenici da Crna Gora nije neposredno osjetila ratne strahote koje su harale na prostorima bivše Jugoslavije.

Zato će političko-informativna kampanja o pitanju članstva u NATO ovdje morati da bude intenzivnija, potpunija, uvjerli-

vija, osmišljenija, suptilnija. Do sada je, parkižno, nije ni bilo, osim povremenih izjava zvaničnika o prednostima članstva. Ipak, kampanja je, moglo bi se reći, krenula-posjetom, početkom aprila, Bijelom Polju grupe domaćih i stranih predstavnika, gdje su razgovarali o članstvu u NATO. Poznavaooci uloge i prilika u NATO-u, naravno, najbolje će u neposrednom kontaktu sa ljudima prezentirati argumentaciju o alijansi, a, ujedno, i osjetiti političko bilo građana.

Kampanja o ulasku u NATO, ukoliko je ta riječ, uopšte, adekvatna, naravno, ne treba da bude samo puka propaganda, već razgovor, dijalog o prednostima članstva i obavezama koje iz toga proističu. To treba da bude otvorena analiza svih aspekata funkcionisanja alijanse. Ne treba se bojati, ni bježati, od kritike i oštrih riječi na račun NATO. Kao što bilo kakvo etiketiranje u tom smislu nije produktivno. Naprotiv, reska kritika može biti dobra prilika za dijalog, za razuvjeravanje ljudi od zabluda i stereotipa.

Vrlo je važno da se u političkoj priči o NATO bude otvoren, iskren.

Tako će se javnost pridobiti za članstvo. A pošten nastup, svakako, biće cijenjen i u samoj alijansi, od njenih članica. Jer, ako Crna Gora u NATO uđe sa izoštrenijom sviješću o stvarnom karakteru članstva, biće bolje i za nju i za savez. U NATO, nipošto i nikako, ne treba ulaziti sa potisnutim podozrenjima prema alijansi, sa nerazjašnjenim nedoumicama, neosvijetljenim zabludama, sa prikrivenim sumnjama, sa prigušenim emocijama. Kampanja, dakle, nije laskanje NATO-u, već argumentovano uvjeravanje javnosti da je članstvo u alijansi državni, bezbjednosni, odbrambeni interes Crne Gore. I da Crna Gora neće dozvoliti, a od nje se to neće ni tražiti, da joj zbog članstva neko diktira, ili nameće, bilo šta što nije njena stvarna potreba.

Ilija Despotović

Proces planiranja i revizije PARP

Da bi jedna članica Partnerstva za mir uspješno realizovala reformu sistema odbrane i svoje kapacitete dovela na nivo članica NATO, sa kojima bi ravnopravno mogla da učestvuje u određenim zajedničkim međunarodnim operacijama za uspostavljanje ili očuvanje mira, nužno mora koristiti instrumente PzM kojima se dostiže potreban nivo interoperabilnosti sa njima. Jedan od najefikasnijih instrumenata u PzM za dostizanje neophodnog nivoa interoperabilnosti snaga i sredstava Partnera sa članicama NATO je Proces planiranja i revizije PARP (Planning and Review Process).

PARP je instrument u Partnerstva za mir kojim se u procesu njegove realizacije obezbjeđuju osnove za identifikaciju i procjenjivanje operativnih snaga i kapaciteta koji bi mogli biti stavljani na raspolaganje za multinacionalnu obuku, vježbe i operacije u sadejstvu sa snagama NATO-a. Primjera radi, ovaj proces je uveliko doprinio djelotvornosti zemalja partnera u njihovom učestvovanju u

NATO-ovim mirovnim operacijama na Balkanu i u Avganistanu. Proces planiranja i revizije se u velikoj mjeri oslanja na ogromno iskustvo NATO u odbrambenom planiranju. Takođe je, oblikovan i prilagođen prema NATO-ovom sistemu planiranja snaga i dostupan je svim zemljama partnerima koje ga žele primijeniti. Tokom priprema Samita u Madridu ministri odbrane i spoljnih poslova NATO su 1997. godine usvojili niz preporuka. Odlučeno je da se za svaki ciklus PARP, uz saglasnost ministara odbrane zemalja koje učestvuju u PARP, izrađuju političke smjernice za planiranje procesa. Te političke smjernice imaju sličnu ulogu kao i Ministarsko upravljanje u okviru planiranja odbrane NATO.

Za učešće u PARP zemlje partneri se opredeljuju po izboru, dakle u PARP ne učestvuju sve zemlje članice Partnerstva za mir. Partnerima služi za izgradnju djelotvornih, isplativih i održivih oružanih snaga i promociju opštih napora za reformu odbrane. To je cikličan proces

koji u sebi sadrži i bilateralne i multilateralne činioce. Oni se ogledaju u tome što svaka zemlja partner koja želi da učestvuje u PARP preuzima obavezu da za svaki određeni ciklus, kroz „Upitnik sveukupne interoperabilnosti u PzM (Survey of Overall PfP interoperability)”, dostavi NATO-u podatke o svojoj odbrambenoj politici, razvoju događaja na planu demokratske kontrole svojih oružanih snaga, nacionalnoj politici prema saradnji u okviru Partnerstva za mir, odgovarajućim finansijskim i privrednim planovima, detaljne informacije o vojnim kapacitetima koje je spremna da stavi na raspolaganje za saradnju u okviru Partnerstva za mir, sveobuhvatan pregled vojnih snaga i partnerskih ciljeva koji se tiču mjera definisanih za unapređenje sposobnosti vojnih snaga da djeluju sa snagama Alijanse. Na osnovu tih podataka koje zemlja partner dostavlja u odgovoru na Upitnik o cjelokupnoj PzM interoperabilnosti NATO-u, za svakog Partnera izrađuje se proces planiranja i revizije.

Posebno značajnu ulogu u ovom procesu ima priprema Partnerskih ciljeva - PGs (Partnership Goals), kako bi se ukazalo na mjere koje svaki partner treba da preduzme radi dostizanja interoperabilnosti. Partnerski ciljevi tj. ciljevi planiranja, podrazumjevaju širok proces standardizacije, revizije i mjerenja napretka u PARP i podržavaju efikasnije sprovođenje skoro svih ostalih mehanizama Partnerstva za mir. U skladu sa namjerama zemlje partnera iskazanim u Prezencionom dokumentu i rezultatima PARP procjene, NATO sugerise koji bi Partnerski ciljevi bili najprikladniji za postizanje interoperabilnosti između partnerskih i savezničkih snaga. Svaka zemlja partner, uzimajući u obzir NATO prijedloge, određuje i prihvata one Partnerske ciljeve koji su u skladu sa njenim individualnim interesima, potrebama i mogućnostima. Partnerski ciljevi se odnose formalno na snage i sposobnosti partnera koje je on prijavio da su na raspolaganju za PzM aktivnosti. Ciljevi su formalno usvojeni nakon što Političko-vojni upravljački komitet prihvati PARP procjenu (Assessment). Nakon toga zemlja Partner i NATO zajednički odobravaju Procjenu planiranja i revizije i Ciljeve partnerstva. Na kraju, multilateralno, predstavnici NATO i zemlja Partner koja učestvuje u PARP usvajaju Konsolidovani izvještaj, koji ukratko opisuje svaku usvojenu procjenu i snage koje je zemlja partner stavila na raspolaganje. Jednostavno rečeno, svi opredijeljeni Partnerski ciljevi su podložni pregledu, procjeni, kontroli i reviziji.

Crna Gora je sredinom 2007. godine primila PARP upitnik od strane NATO-a, nakon čega je započela rad na odgovoru, kao jednom od prioriteta u Planu rada Ministarstva odbrane. Potom je zvanično uručila NATO-u prvi PARP dokument, a posjeta NATO tima

eksperata za usaglašavanje PARP Procjene realizovana je u decembru, kada je uručena radna verzija Partnerskih ciljeva. Nakon usaglašavanja utvrđena su 32 partnerska cilja. I na kraju, u Briselu je na sastanku Političko-vojnog upravljačkog odbora Partnerstva za mir, 31. marta 2008, prihvaćena je PARP procjena i Partnerski ciljevi.

Kroz PARP se cijelokupni crnogorski odbrambeni i bezbjednosni sistemi izlažu zahtjevima interoperabilnosti, direktno djelujući na njihovu reformu kroz promjene obuke i obrazovanja, opremanja i nabavke, upravljanja resursima, i to od najvišeg do najnižeg nivoa. Istovremeno, PARP pruža Crnoj Gori uvid u NATO-ov proces planiranja snaga.

U dvogodišnjem periodu realizacije PARP-a, Crna Gora se opredijelila za 32 Partnerska cilja, za koje se smatra da su realno ostvarivi. Njihova implementacija će, u kasnijoj fazi, uticati na strukturiranje cijelokupnih snaga i usmjeravati reformu u željenom pravcu. Težište je dato na izradu Strategijskog pregleda odbrane - SPO, razvoju procedura planiranja i budžetiranja, javnog informisanja i upravljanja ljudskim resursima, realizaciji učenja jezika, pripremi osoblja za učešće u multinacionalnim komandama i razvoja interoperabilnosti vojnih jedinica.

Dakle, preko realizacije PARP instrumenta, Crna Gora će imati mogućnost da sagleda i primijeni funkciju standardizacije u NATO-u, koja predstavlja strukturnu metodu koordinacije preko koje se realizuje razvoj i implementacija koncepcija, doktrina, procedura i planova kojim se obezbeđuje i održava potreban nivo kompatibilnosti, zamjenljivosti i zajedništva na operativnom, materijalnom i administrativnom polju radi dostizanja interoperabilnosti. Ona ima ulogu da usaglasi ciljeve i aktivnosti

organizacionih cjelina NATO-a sa odbrambenim organizacionim strukturama Crne Gore na svim hijerarhijskim nivoima. To se postiže kroz tri podfunkcije: operativnu standardizaciju; materijalnu standardizaciju standardizaciju borbene tehnike i naoružanja i administrativnu standardizaciju.

Operativnom standardizacijom će se razvijati i implementirati standardi koji se tiču budućih postupaka i procedura. Oni mogu biti primijenjeni za usaglašavanje pitanja koja se odnose na koncepte, doktrine, taktiku, logistiku, vježbe, organizaciju, izvještaje, obrasce, planove i šeme u sistemu odbrane Crne Gore.

Materijalnom standardizacijom (standardizacija borbene tehnike i naoružanja) će se razvijati i implementirati standardi koji se tiču karakteristika budućih materijalnih sredstava, kao što su sistemi za komandovanje, kontrolu i komunikaciju, sistemi naoružanja, razni podsistemi, komponente, rezervni dijelovi i potrošni materijal (uključujući municiju i gorivo).

Administrativnom standardizacijom će se razvijati i implementirati standardi koji se prvenstveno odnose na terminologiju koja se primjenjuje i na operativnom i na materijalnom polju. Pored toga, administrativna standardizacija razvija i implementira standarde koji olakšavaju NATO administraciju u oblastima koje nemaju samo vojnu primjenu (npr. izvještavanje o ekonomskim statistikama prilikom izrade Strategijskih pregleda odbrane).

Od stepena uspješnosti ostvarenja standardizacije tj. dostizanja potrebnog nivoa interoperabilnosti, kroz Proces planiranja i revizije, u velikoj mjeri će zavisiti i vrijeme za koje će Crna Gora pristupiti Akcionom planu za članstvo u NATO.

mr Mehmedin Tahirović

Visoki predstavnik NATO Direktorata za odbranu i planiranje vojnih snaga Rok Kosirnik

Crna Gora - uspješna priča

Politički odnosi između Crne Gore i NATO izdignuti su na mnogo viši nivo. Praktično, Intenzivirani dijalog znači da će u narednim mjesecima, predstavnici crnogorske vlade voditi konsultacije sa NATO osobljem o političkim, vojnim, finansijskim i bezbjednosnim temama, a u vezi sa potencijalnim članstvom Crne Gore u Alijansi.

Samit NATO u Bukureštu, održan početkom aprila, prema broju zemalja koje su učestvovala, bio je najbrojniji do sada. Oko 60 predsjednika država i vlada iz 26 NATO zemalja, partnerskih zemalja širom svijeta i predstavnici mnogih velikih međunarodnih institucija, uključujući i Generalnog sekretara UN, okupili su se da diskutuju o novim načinima izgradnje bezbjednosti. Po prvi put u istoriji, Crna Gora, rame uz rame sa drugim zemljama, takođe prisustvovala je sastanku i bila u prilici da promoviše sopstvene bezbjednosne interese na najvišem nivou.

NATO operativne obaveze bile su, naravno, centralna diskusija u Bukureštu. Operacije podrške miru, koje vodi NATO zahtijevaju stalni napor, čvrstu odluku i kontinuiranu podršku od strane saveznika i partnera. Solidarnost je ključno stanište u ovom slučaju. Kao što se od saveznika očekuje da pomogne drugom savezniku, ukoliko mu prijete opasnost, tako i misija - kao što je Avganistan - zahtijevaju jednak nivo solidarnosti u suočavanju sa pitanjima bezbjednosti u njihovom okruženju. Mnogi od ovih problema neće aktivirati klasičan vojni odgovor, ali će zahtijevati od saveznika da podrže jedni druge - politički, ekonomski i, možda, vojno.

Bezbjednost nije besplatna i ne daje se na poklon. Crna Gora, zahvaljujući svojoj turbulentnoj istoriji, zna to veoma dobro. Bezbjednost, takođe, ne traje zauvijek, bez investiranja u nju i bez njene odbrane, zajedno sa drugim zemljama i veoma često daleko od kuće. Niko ne može znati tačno šta je Kralj Nikola imao na umu kada je odlučio da pošalje 80 crnogorskih vojnika na Krit 1897. godine, da učestvuju u prvoj savremenoj mirovnoj misiji u Evropi. Čini mi se da opravdanje za ovo nije mnogo drugačije od onoga što vlade danas čine kada šalju svoje ljude da brane slobodu širom svijeta.

Preko 60.000 hrabrih muškaraca i žena su danas zaposleni u vodećim NATO misi-jama i operacijama, na tri različita kontinenta. Misija pod mandatom UN u Avganistanu - Međunarodne bezbjednosne snage za podršku (ISAF), predstavlja naj-zahtejniji zadatak koji je NATO ikad imao. Avganistan predstavlja obavezu NATO na dugi rok i prioritet broj jedan za vrijeme koje dolazi. Jasno su vidljivi zna-kovi napretka u brojnim oblastima. NATO i ISAF su uradili ono što su obećali, odnosno, proširili kontrolu ISAF-a od Kabula, odakle je sve počelo prije nekoliko godina, i preko cijelog Avganistana. NATO je ostvario značajan broj vojnih uspjeha protiv ekstremno upornog neprijatelja. NATO je, takođe, ostvario značajan doprinos sa drugima u izgradnji kapaciteta bezbjednosnih snaga Avganistana, pri tom stvarajući prostor za rekonstrukciju i razvoj. Posljednje, ali ne i najmanje važno, NATO je u Avganistanu pokazao da sa 40 različitih zemalja u ISAF-u može funkcionisati kao cjelina i da zajedno mogu predstavljati efektivnu snagu koja se može nositi sa raznovrsnim vojnim zadacima.

Dok god Kosovo izaziva zabrinutost, Alijansa je sigurna da KFOR treba da tamo bude prisutan na osnovu rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1244, dok Savjet ne odluči drugačije. KFOR je tamo prisutan kako bi obezbijedio sigurno okruženje za sve stanovnike Kosova. NATO, takođe, nastavlja i pomorsku antiterorističku operaciju - Operacija aktivno nastojanje (Operation Active Endeavour - OAE), sa ciljem sprječavanja terorističkih prijetnji na istočnom Mediteranu. Od njenog osnivanja 2001. godine, OAE snage su kontrolisale preko 80 hiljada brodova, 100 sumnjivih brodova je privedeno, a za oko 500 brodova obezbijedena pratnja.

Drugi značajan rezultat Samita odnosi se na NATO proširenje i partnerstvo. NATO je pozvao Hrvatsku i Albaniju, snažno se povezao sa Crnom Gorom i

Bosnom i Hercegovinom i ponudio Srbiji ruku prijateljstva. Ova pozivnica označava početak novog poglavlja za Zapadni Balkan i pokazuje nam budućnost u kojoj je stabilan region potpuno integrisan u evroatlantske institucije i sposoban da da značajan doprinos međunarodnoj bezbjednosti. Jedna zemlja još ne može dobiti pozivnicu. Kako god, saveznici su se složili da pozivnica za BRJ Makedoniju bude produžena sve dok se ne pronađe prihvatljivo zajedničko rješenje po pitanju imena sa Grčkom. Alijansa ohrabruje nastavak pregovora bez odlaganja i očekuje njihovo okončanje u što kraćem roku. NATO zemlje takođe su pozdravile aspiracije Ukrajine i Gruzije za članstvom u NATO i složile se da ove zemlje eventualno postanu članice Saveza.

Šta sa Crnom Gorom? Šta Intenzivirani dijalog ponuđen Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini zaista znači? Znači da su se politički odnosi između Crne Gore i NATO izdignuti na mnogo viši nivo. Praktično, Intenzivirani dijalog znači da će u narednim mjesecima, predstavnici crnogorske vlade voditi konsultacije sa NATO osobljem o političkim, vojnim, finansijskim i bezbjednosnim temama, a u vezi sa potencijalnim članstvom Crne Gore u Alijansi.

U kratkom periodu nakon ostvarivanja nezavisnosti, Crna Gora je postala član Partnerstva za mir, započela sa prvim ciklusom Procesa planiranja i revizije (PARP), glavnim NATO mehanizmom za podsticanje reformi sistema odbrane u partnerskim zemljama, primila je opsežnu grupu Partnerskih ciljeva, počela sa razvojem Individualnog partnerskog Akcionog plana (IPAP) i pozvana da otpočne Intenzivirani dijalog sa NATO. To je za mene uspješna priča. Postoji, ipak, jedno otvoreno pitanje - implementacija i održivost prihvaćenih obaveza između NATO i Crne Gore. Ovo zahtijeva mnogo rada, Vladinu koordinaciju i neke teške političke odluke u vezi sa optimalizacijom bezbjednosnih struk-

tura u Crnoj Gori.

Treće važno i finalno pitanje samita u Bukureštu bilo je prilagođavanje sopstvenih NATO struktura i kapaciteta novom bezbjednosnom okruženju. Važno je da Alijansa ostane najsnažnija vojna snaga na svijetu i da zemlje članica nastavljaju sa oblikovanjem svojih vojnih snaga kao fleksibilnih, efikasnih i upotrebljivih, sa adekvatnom opremom i kapacitetima za obavljanje zadatka daleko izvan vlastite teritorije. Ali, NATO mora biti spreman i na neplanirane bezbjednosne izazove. Zato je rezultat Samita koji se odnosi na pitanje odbrambenog raketnog štita takođe važan. Predsjednici država i vlada su potvrdili da proliferacija balističkih projektila predstavlja rastuću prijetnju po snage Alijanse, teritoriju i populaciju, te da bi razmještaj raketnog štita SAD u Evropi doprinio značajnoj zaštiti saveznika od tih projektila. Međutim, američki sistem nije tehnički sposoban da odgovori na prijetnje kratkometnih projektila Jugoistočnoj Evropi. Zbog toga šefovi država i vlada zadužili su Sjevernoatlantski savjet NATO u stalnom zasjedanju da razviju mogućnosti za opsežnu arhitekturu odbrambenog štita kako bi proširili pokrivenost cijele teritoriji Alijanse i njene populacije, koja nije pokrivena američkim sistemom, i da se o tome raspravlja na NATO samitu 2009. godine.

NATO se promijenio i nastavlja da se mijenja. Statična hladnoratovska Alijansa se pretvorila u provajdera bezbjednosti širom Evrope i mnogo dalje. Ono što se nije promijenilo je činjenica da je NATO još najefikasnija vojna alijansa na svijetu. Ne postoji ni jedna druga organizacija koja se može nositi sa stvarima koje NATO obavlja van sopstvene teritorije. U ovom smislu, odluke donijete na Samitu u Bukureštu pojačale su NATO poziciju u centru napora na jačanju transatlantskog partnerstva zaštite naše bezbjednosti i održavanja naših vrijednosti.

Tema

NATO pozvao Crnu Goru da otpočne Intenzivirani dijalog Korak do kandidature

“Vrata NATO su otvorena širom za sve države, a tu posebno mislim na Crnu Goru”, kazao je američki predsjednik Džordž Buš, dan prije nego što je Crna Gora “preskočila” pretposljednju stepenicu na putu ka punopravnom članstvu u Sjevernoatlantski savez.

Na do sada najvećem Samitu NATO, koji je nedavno završen u Bukureštu,

lideri zemalja članica Alijanse uputili su poziv Crnoj Gori da otpočne Intenzivirani dijalog (ID), što je u političkim krugovima okarakterisano kao “korak do kandidature”.

Istoga dana kada su članice jednoglasno uputile poziv, generalni sekretar NATO-a Jap de Hop Shefer ocijenio je da je Crna Gora dostigla značajan stepen demokratizacije i

dodao da je odluka donosena na samitu “veoma važna” za Crnu Goru.

Intenzivirani politički dijalog omogućiće da ubrzo otpočnu razgovori između visokih čelnika Alijanse i predstavnika naše države u vezi sa brojnim pitanjima, koja ne moraju striktno biti vezana samo za bezbjednost i odbranu.

Boro Vučinić

Milan Roćen

To će, svakako, biti prilika Vladi da aktivnije učestvuje u dijalogu sa članicima NATO.

“Poziv Crnoj Gori da otpočne Intenzivirani dijalog važan je za stabilnost regiona i veliki korak ka punopravnom članstvu u NATO. To znači i brojne obaveze, posebno u reformi odbrambenog sistema i izgradnji Vojske Crne Gore”, rekao je ministar odbrane Crne Gore **Boro Vučinić** novinarima u Bukureštu.

On je kazao da je konačan cilj postizanje pune interoperabilnosti sa ostalim članicama Partnerstva za mir, u skladu sa NATO standardima, “jer Crna Gora želi da doprinese kolektivnom sistemu bezbjednosti”.

“Vjerujem da će se naši naponi, kao i do sada, cijeliti, i da će naš cilj biti brzo realizovan”, kazao je Vučinić i dodao da se nada da će sljedeći samit NATO biti velika šansa za Crnu Goru.

U završnoj Deklaraciji Samita NATO u Bukureštu lideri država i vlada zemalja članica navode da ostaju “obavezani strateški važnom regionu Balkana, gdje evroatlantske integracije, zasnovane na demokratskim vrijednostima i regionalnoj saradnji, postaju neophodne za trajan mir i stabilnost”. “Pozdravljamo progres u

razvoju naše saradnje sa Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom od samita u Rigi. Ohrabrujemo svaku od ove tri zemlje da iskoriste u najvećoj mogućoj mjeri mogućnosti za dijalog, reformu i saradnju ponuđenu od strane evropskog partnerstva i mi smo usmjerili Savjet u stalnom zasijedanju da prati razvoj odnosa sa svakim od ovih partnera veoma pažljivo. Pozdravljamo odluku BiH i Crne Gore da razvijaju Individualni partnerski akcioni plan (IPAP) sa NATO. Željno iščekujemo ambiciozan i samostalan Akcioni plan koji će unaprijediti evroatlantske aspiracije ovih zemalja i nudimo našu pomoć u njihovim naporima da sprovedu reforme u ostvarenju ovog cilja. U cilju ohrabivanja i usmjeravanja ovih napora, odlučili smo da pozovemo BiH i Crnu Goru da otpočinu Intenzivirani dijalog koji bi obuhvatio politička, vojna, finansijska i bezbjednosna pitanja koja se odnose na njihove aspiracije za članstvo, bez prejudiciranja bilo kakvih odluka Alijanse”, piše u zajedničkoj Deklaraciji.

Šef crnogorske diplomatije **Milan Roćen** smatra da poziv Crnoj Gori dobija još više na značaju kada se zna da je “naša država jedna od najmlađih zemalja članica Partnerstva za mir”. Ministar Roćen je naglasio značaj da-

ljeg napretka na putu evroatlantskih integracija za budućnost Crne Gore.

“Evroatlantska integracija je jedan od ključnih kratkoročnih i dugoročnih strateških ciljeva Crne Gore. Dozvolite da izrazim zadovoljstvo i zahvalnost zbog poziva Crnoj Gori da se uključi u Intenzivirani dijalog. To je za nas veliko priznanje, ali i obaveza. Za nas je podsticajno što je Crna Gora prepoznata kao faktor stabilnosti u regionu, i kao država koja ima kapacitete za Intenzivirani dijalog”, poručio je crnogorski šef diplomatije.

Roćen je izrazio uvjerenje da će integracija regiona u NATO, u skladu sa željama i individualnim zaslugama svake od država, pomoći izgradnji većeg međusobnog povjerenja i ojačati regionalnu stabilnost.

Političko-vojni odbor NATO prihvatio je 11. marta Prezentacioni dokument za Individualni partnerski akcioni plan (IPAP). To je bila prilika da Crna Gora po prvi put prisustvuje sastanku ministara inostranih poslova i zemalja članica NATO u formatu 26+1, čime je faktički uspostavljen politički dijalog između Crne Gore i NATO. IPAP i Intenzivirani dijalog su mehanizmi koji se odvijaju paralelno i predstavljaju za Crnu Goru završnicu priprema za učestvovanje u Akci-

onom planu za članstvo - MAP.

Na osnovu Studije o proširenju NATO iz 1995. godine, Intenzivirani dijalog se vodi u formi sastanaka između Sjevernoatlantskog savjeta i visokih predstavnika pojedinih zemalja (predsjednici vlada, ministri inostranih poslova i odbrane), na kojima se razmatraju pitanja u vezi sa pridruživanjem Alijansi. Cilj Intenziviranog dijaloga je da se državi aspirantu pomogne da definiše područja na kojima je potrebno uskladiti i formulisati zajedničke preporuke za postizanje interoperabilnosti. Crnu Goru očekuje i posljednja stepenica na putu ka NATO odnosno, Akcioni plan za članstvo (Membership Action Plan - MAP).

Nakon uspostavljanja MAP procesa 1999. godine, sve zemlje koje su do tada učestvovala u Intenziviranom dijalogu su po automatizmu ušle u MAP koji je predstavljen kao njegova nadogradnja. MAP omogućava da se u predpristupnom procesu integrišu sve djelatnosti država članica i kandidata za prijem u NATO savez, te da taj proces bude usmjeren od strane NATO kao i od strane zemlje kandidata.

Taj plan ustvari predstavlja svojevrstan katalog u kojem se opisuju poželjni profili i karakteristike aspiranta za članstvo u NATO u pet oblasti: politička i društvena, odbrambena i vojna, finansijska, bezbjednosna i pravna pitanja. Po svim poglavljima, zemlja kandidat priprema svoj Godišnji nacionalni program koji predstavlja NATO.

Mihailo Danilović

SARADNJA CRNE GORE I NATO KROZ DATUME

29. novembar 2006. - Samit NATO u Rigi Crna Gora pozvana u članstvo Partnerstva za mir

3. decembar 2006. - Crna Gora dobila status posmatrača u Jadranskoj povelji

14. decembar 2006. - Potpisan Okvirni dokument Partnerstva za mir

28. decembar 2006. - Formiran Savjet za Partnerstvo za mir predsjedava predsjednik Vlade, a kopredsjedavajući su ministar inostranih poslova i ministar odbrane. Pored toga, formirana je Komisija za interresorne aktivnosti Crne Gore u Partnerstvu za mir

5. april 2007. - Vlada usvojila Preznetacioni dokument Crne Gore

25. april 2007. - Potpisan Sporazum o bezbjednosti informacija između Crne Gore i predstavljen Preznetacioni document NATO-u

Septembar 2007. - Predat upitnik o Procesu planiranja i revizije (PARP)

11. oktobar 2007. - Vlada usvojila Komunikacionu strategiju o evroatlantskim integracijama Crne Gore

26. novembar 2007. - Potpisan Sporazum između Crne Gore i NATO o tranzitnim aranžmanima za podršku mirovnim operacijama

13. decembar 2007. - Vlada usvojila Akcioni plan za implementaciju Komunikacione strategije

Januar 2008. - Prihvaćen Individualni partnerski program - IPP od strane NATO

Februar 2008. - NATO odobrio otpočinjanje IPAP-a (Individualnog partnerskog akcionog plana) sa Crnom Gorom

6. mart 2008. - Vlada usvojila Preznetacioni dokument Individualnog partnerskog akcionog plana Crne Gore

11. mart 2008. - Političko-vojni odbor NATO prihvatio je Preznetacioni dokument za Individualni partnerski akcioni plan IPAP

31. mart 2008. - Na sastanku Političko-vojnog upravljačkog odbora Partnerstva za mir prihvaćeni su PARP Procjena i Partnerski ciljevi

3. april 2008. - Na samitu NATO u Bukureštu lideri zemalja članica uputili su poziv Crnoj Gori da otpočne Intenzivirani dijalog

Povod

Sastanak lidera NATO iz drugog ugla

Samit zarobio Bukurešt

Jedno je činjenica izvještavanje sa bilo kojeg NATO Samita definitivno ne liči ni na jedan drugi novinarski zadatak. Posebno ako se sastanak lidera najmoćnijeg saveza na svijetu održava u zgradi od 330.000 metara kvadratnih, najvećoj građevini na svijetu, poslije američkog Pentagona. A posebno kada mu prisustvuju američki i ruski predsjednik.

Profesionalni izazov i za one sa dugim novinarskim stažom.

Palata Parlamenta u Bukureštu, nakadašnji Dom naroda, koju je gradio Čaušesku, prvih dana aprila, pored pet hiljada učesnika, ugostila je više od tri i po hiljade novinara. Toliki broj akreditovanih poslenika sedme sile na jednom mjestu nikada do sada nije zabilježen.

Trodnevni sastanak lidera NATO održan je praktično u "uhapšenom" Bukureštu. Nevjerovatne mjere bezbjednosti i kontrole dočekale su novinare na većem od dva aerodroma u prijestonici Rumunije. Da domaćini ništa nijesu prepuštali slučaju bilo je jasno pogledom na puste ulice Bukurešta. Na glavnim gradskim bulevarima po četiri trake u oba pravca bile su rezevisane za prolaskе NATO delagacija, dok su samo krajnje lijeva i desna bile otvorene za saobraćaj.

Rumunska vlada cijelu prvu sedmicu apirila proglasila je neradnom, čemu se pridružio i privatni sektor. Čak su na javnim mjestima zabranjene i prvoaprilске šale?! Preko lokalnih medija, tokom trajanja Samita, apelovalo se na građane Bukurešta da bez prijeko potrebe ne izlaze na ulice. Kako je to izgledalo, najbolje svjedoči izjava Generalnog sekretara Alijanse Jap de hop Shefera, koji se izvinio građanima Bukurešta zbog neugodnosti koje je prouzrokovalo održavanje NATO samita.

Organizacija samita koštala je rumunsku vladu gotovo 30 miliona eura, od čega je najveći dio otišao upravo na mjere obezbjeđenja. Uvedene su vrlo stroge bezbjednosne mjere, a više od 27.000 policajaca, vojnika, snajperista i tajnih policajaca zaposjelo je grad. Praktično, vanredno stanje, objavljen je žuti nivo uzbune, što znači da su sve demonstracije i sva okupljanja zabranjeni. Bukurešt su u danima Samita nadlijetali helikopteri i rumunski i američki borbeni avioni.

Iako je sastanak na vrhu ocijenjen kao uspješan i dobro organizovan, veoma stroge kontrole na ulazu u rumunski

parlament predstavljale su pravu noćnu moru za mnoge novinare. Prvo je hotele u kojima su bili smješteni akreditovani novinari obezbjeđivalo na stotine specijalaca, a bez posebne novinarske legitimacije se nije moglo ući. Iako su se domaćini potrudili da za novinare obezbijede i prevoz do Palate naroda, i to je praktično bio još jedan vid ograničenja kretanja predstavnika sedme sile.

Prva stanica za medije bio je improvizovani šator u Izvor parku, svega nekoliko desetina metara od ulaza u dio palate u kojem je bio smješten Media centar. Ipak, do samog ulaska u zgradu bilo je neophodno proći još najmanje tri kontrole, razne detektore za metal, skenere, a tih desetak metara opet se moralo preći autobusom.

Po starom pravilu da se političari i novinari ne smiju sresti, u skladu sa tim je i Media centar bio u dijelu zgrade koji je od sale u kojoj se održavao Samit bio prilično udaljen. Koliko su organizatori to ozbiljno shvatili govori i podatak da prvog dana samita čak ni članovima zvaničnih delegacije nije bio dozvoljen ulazak u Media centar. Valjda u tolikoj želji da bezbjednost bude na visokom nivou, press služba, uprkos izvanrednim tehničkim uslovima za rad novinara nije uspjela u potpunosti da odgovori njihovim potrebama.

Ipak, biti crnogorski novinar na mjestu gdje se stvara istorija, prenijeti makar dio atmosfere, a posebno kada dolazite iz države koja nije u grupi onih "koje prave probleme" već od Alijanse čuje riječi podrške, svakako je vrijedno svih gore pomenutih izazova.

Dušica Tomović

Novinar nezavisnog dnevnika

"Vijesti"

Predstavljamo

Mornarička baza Vojske Crne Gore

Zaštitnik na Jadranu

Mornarička baza Vojske Crne Gore je jedinica organizovana i koncipirana tako da samostalno i u saradnji sa ostalim državnim strukturama štiti interese i prava Crne Gore na Jadranskom moru. Njen osnovni zadatak je da vrši stalni nadzor i kontrolu mora za potrebe Vojske i svih državnih organa. U skladu sa tri osnovne misije, Mornarička baza štiti teritorijalne vode i epikontinentalni pojas Crne Gore, učestvuje u spasavanju na moru, pruža podršku stanovništvu u slučaju elementarnih nepogoda i katastrofa i učestvuje u međunarodnim misijama, reprezentujući Crnu Goru i njenu Vojsku.

Uspjesi u složenim uslovima

Komandant Mornaričke baze kapetan bojnog broda **Rajko Bulatović** sa ponosom ističe da je Mornarička baza već formirana jedinica, posebno kada je riječ o personalnoj i materijalnoj formaciji, te da je Komanda sa većim dijelom jedinica već premještena u Bar.

Pravilna procjena rezultirala je uspješnim izvršavanjem svih zadataka, od kojih komandant Mornaričke baze posebno ističe održavanje borbene gotovosti. Podizanje nivoa ispravnosti plovniha objekata i

Rajko Bulatović

njihovih sistema, usavršavanje kroz praktičnu obuku i učešće u međunarodnoj vojnoj saradnji su prioriteti Mornaričke baze. Izdvaja učešće raketne fregate (RF-34) na međunarodnoj vježbi "ADRION LIVEX 07", kao i prijem više brodova starnih ratnih mornarica.

Mornarička baza je, navodi komandant Bulatović, sve zadatke izvršavala u složenim uslovima, od kojih ističe baziranje jedinice na više lokacija, nedostatak sidrišta, potrebu remontovanja brodova, kao i nedovoljnu popunjenost mornarima po ugovoru. Komandant posebno ističe da Baza raspolaže visoko stručnim oficirskim i podoficirskim kadrom i apeluje na mlade ljude, koji su zainteresovani za mornarski poziv, da se jave u moranaricu Vojske Crne Gore. Takođe, komandant tvrdi da kada bi ponovo birao, sigurno bi

opet izabrao taj poziv, jer je, kako kaže, istovremeno izazov i užitak.

Nova struktura

U skladu sa novom organizacijom Mornaričke baze, predviđene su promjena naziva i strukturalne promjene, prema kojima bi, pored Komande, u svom sastavu imala i 2 patrolna broda raketne fregate RF-33 i 34, zatim Odred za spasavanje, Pomorski odred, Školski brod Jadran i Odred obalskog osmatranja i javljanja.

Raketne fregate, kao brodovi višestruke namjene, bi se upotrebljavale na zadacima koji zahtijevaju duži boravak na otvorenom moru u rejonu južnog Jadrana i Otranta (patroliranje i kontrola pomorskog saobraćaja, sprječavanje krijumčarenja ljudi, droge, naoružanja i opasnih materija), a u saradnji sa zemljama regiona u

okviru „Adrion“ inicijative. Upravo se radi na studiji za njihovu prenamjenu u patrolne brodove, kojom će se procijeniti isplativost i mogućnost zadovoljavanja potrebe Baze.

„Odred za spasavanje, u čijem su sastavu plovna sredstva za spasavanje potonulih brodova do 100 tona i njihovo dizanje dna, kao i plovila za tegljenje i veće tonaže od 100 tona je ono što već imamo u Mornaričkoj bazi i što je već sada u funkciji. Posjedujemo dizalicu od 100 tona, koja je jedina u ovom dijelu Jadrana i koju nemaju čak ni Hrvatska i Slovenija. U sastavu ovog odreda bila bi i rezidencijalna plovna sredstva: Jadranka, Poliket i ČM 33“, kaže kapetan bojnog broda Bulatović.

Pomorski odred ima namjenu protivdiverzantske zaštite sidrišta, luka i brodova, kontrole i pregleda brodova, kao i njihovog ovladavanja. U svom sastavu ima tri bording tima (dva operativna i jedan za obuku), a predviđeno je da bude opremljen brzim čamcima, ronilačkim barkasama za obezbjeđenje ronjenja i pružanje pomoći kod ronilačkih udesa.

Školski brod Jadran namijenjen je prvenstveno za obuku mornaričkog kadra u pomorstvu i navigaciji. Otvoren je za obuku učenika Srednje pomorske škole iz Kotora i mornaričkog kadra zemalja regiona. Jadran će naravno nastaviti i sa svojim već tradicionalnim krstarenjima, a ove godine je dobio pozive iz Francuske i Španije.

Odred obalskog osmatranja i javljanja ima osnovnu ulogu u kontroli pomorskog saobraćaja kroz osmatranje morskog prostora i oboda, kao i distribuciju slike svim zainteresovanim korisnicima, ali i svakodnevnu razmjenu informacija sa regionalnim centrom u Rimu i Komandom južnog krila NATO u Napulju o kretanju brodova kroz Jadran.

Željko Hercegović

Obuka

Zamjenik komandanta Mornaričke baze kapetan bojnog broda **Željko Hercegović**, kada govori o obuci, posebno ističe maksimalno angažovanje ljudi i eksploataciju vremenski zastarjele, ali zahvaljujući naprezanjima svih pripadnika Baze, još funkcionalne tehnike. Smatra, a to je ocjena i najvišeg nivoa komandovanja Vojskom, da se i pored opterećenosti brojnim problemima, obuka u Mornaričkoj bazi uspješno realizuje. U prilog tome navodi podatak da je tokom prošle godine Mornarička baza realizovala 166 vožnji, sa dva horizontalno-ispitna gađanja, dok su ronionci izvršili 231 zaron.

Međunarodna vojna saradnja

Komandant Bulatović, podvlačeći segment međunarodne vojne saradnje, navodi da je Mornarička baza u ovoj oblasti u toku prošle i na samom početku ove godine imala izuzetnu dinamiku. To se prvenstveno odnosi na učešće na vježbi „Adrion Livex 07“, u junu 2007. godine, u području Krfa, uz učešće više zemalja. Naši mornari dokazali su u toj vježbi sposobnost za učešće u zajedničkim vježbama traganja i spasavanja na moru. Ovo je četvrta vježba ovakve vrste, sa ponosom kaže Bulatović, ut ocjenu da su u njima stečena značajna iskustva u izvršavanju zadataka traganja i spasavanja na moru po standardima NATO.

Ove godine, Baza će samo nastaviti započete aktivnosti. Očekuju se nove posjete stranih mornarica i učešće pripadnika Baze na raznim kursovima i seminarima. Posebno treba istaći pripreme za vježbu „Adrion Livex 08“, u organizaciji Hrvatske Mornarice, gdje će naša Baza učestvovati kao posmatrač sa grupom oficira i jednim parom ronilaca, koji će se uvježbavati u sklopu bording timova zemalja učesnica vježbe. Sljedeće godine, kako je već sada dogovoreno, organizator „Adrion“ seminara za pripremu vježbe biće Crna Gora, a domaćin vježbe Albanija, navodi kapetan fregate **Jusuf Jonuz**, načelnik referata za hidrografiju u komandi Mornaričke baze.

Jusuf Jonuz

Prioriteti za 2008.

U cilju unaprjeđenja i poboljšanja stanja, uz izradu stabilne organizacijsko-formacijske strukture, kako navodi komandant, pripadnici Mornaričke baze očekuju i preduzeće sve da se tokom 2008. godine izvrši dislokacija preostalih jedinica u Bar, da se nastavi sa započetim procesom obuke posade, izvrši osavremenjavanje brodova sredstvima komunikacije, usvoje na svim nivoima terminologije i procedure po NATO standardima, nastavi sa intenzivnom međunarodnom vojnom saradnjom, posebno kroz učešće u zajedničkim vježbama u okviru „Adriion” i naravno nastavi učenje engleskog i drugih stranih jezika.

Jedan od osnovnih prioriteta, navodi on, jeste i izrada studije opravdanosti ulaganja u raketne fregate u cilju njihovog prenamjene u patrolne brodove.

Nova lokacija

Komandant Mornaričke baze kaže da je izmještanjem mornarice iz Boke postignuto objedinjavanje svih mornaričkih sredstava, riješen je višak neperspektivnih lokacija i sredstava, a atraktivne loka-

cije koje je do sada koristila mornarica mogu se valorizovati u turističke svrhe. Sa opštinom Bar pokrenuta je inicijativa da se razmjenom nepokretnosti obezbijedi izgradnja Baze i stanova za pripadnike mornarice, kao i regulisanje mjesta za stalno baziranje brodova.

Po napuštanju lokacija u Boki nijesu riješeni svi problemi. Ostao je veliki broj skladišta u kojima su mornarička i druga ubojna sredstva. Očekuje se da će, kroz program MONDEM i realizacijom Tehničkog sporazuma sa SAD, najveći dio tih sredstava biti uništen, čime će se osloboditi lokacije i povećati bezbjednost u Boki.

Starješine Baze su naročito ponosni na profesionalni kadar kojim raspolažu i za koji vjeruju da je sposoban da u potpunosti sprovede reforme i doprinese aktivnom uključivanju u međunarodne bezbjednosne integracije. Sigurno je da pripadnici Mornaričke baze imaju jasan stav i viziju daljih reformi i izgradnje Mornaričke baze koja će biti racionalno organizovana i moći da realizuje sve predviđene misije i zadatke.

Marinko M. Slomo

Raketna fregata RF-33 i RF-34

Raketna fregata (”veliki patrolni brod”) klase „KOTOR“ predstavlja najveću klasu ratnih brodova u mornarici VCG

Razvijena je na bazi ruske fregate tipa ”KONI” uz znatne modifikacije i poboljšanja

RF-33 porinut je 1985, a RF-34 1986. godine

Standardni deplasman 1158 t

Normalni deplasman 1268 t

Puni deplasman 1368 t

Maksimalni deplasman 1492 t

Dužina preko svega 91.8 m

Dužina na KVL 86.3 m

Širina maksimalna 11.7 m

Visina boka na glavnom rebru 6.4 m

Visina na pramcu 9.7 m

Visina na krmi 6.4 m

Gaz na pramcu 2.5 m

Srednji gaz 2.7 m

Najveći gaz 5.2 m

Pogon - plinska turbina M8G snage 14720 kW

2 dizel motora SEMT-Pielstick 12 PA 6V280 snage po 3648 kW

Raketna fregata RF 33

Peter van Ham, iz holandskog Instituta za međunarodne odnose, profesor na Evropskom koledžu o neophodnosti NATO transformacije

NATO mora inovirati strateški koncept

Alijansa je kao preduzeće. Ne smije stati u razvoju

The logo for NATO Review, featuring the words "NATO Review" in a serif font, with "NATO" in a larger, bolder font above "Review".

Zdrava preduzeća se transformišu svakih nekoliko godina. Bez inovacija ona gube tržište i postaju beznačajna. Upravo je NATO-u potrebna politika preduzetnika koji su voljni da Alijansi pruže nov život i novi fokus. Danas, teško da postoji izazov sa kojim se Zapad suočava, a da NATO nije bio u obavezi da ga doda u svoju, već pre-punu, agendu. Na vrhu tradicionalnih zadataka, kao što su teritorijalna odbrana i operacije mira, Alijansa se sada suočava sa proliferacijom oružja za masovno uništenje, odbrambenim štitom i sajber bezbjednošću. U prošlosti saveznici nijesu često inovirali strateške koncepte, ali čini se da se istorija ovih dana ubrzano kreće naprijed. Upravo zato je Generalni sekretar NATO Jaap de Hoop Scheffer pozvao na novi strateški koncept, dokazujući da su baš operacije u Avganistanu i na Kosovu ponudile Alijansi "lekcije iz bezbjednosti 21. vijeka«.

Njemački kancelar Angela Merkel je jedini politički lider koja je jasno istakla da bi željela da vidi novi strateški koncept potvrđen na NATO sa-

mitu 2009. godine. Ovo će biti teško postići imajući u vidu izborni kalendrar u SAD, gdje će nova administracija preuzeti posao u januaru 2009. godine i sigurno će joj biti potrebno nekoliko mjeseci da bi se novi tim uhodao.

Predstavljanje novog strateškog koncepta na 60. godišnjicu NATO bio bi dobrodošao rođendanski poklon. Na NATO samitu u Bukureštu saveznici su se obavezali da učine ono što je neophodno - da prihvate poteškoće trajnog neslaganja i ciljeve za novi strateški koncept NATO. To je jasno saopšteno javnosti u svijetu.

Postoje četiri neodložna razloga zašto je NATO transformacija neophodna.

Prije svega, da bi bio uspješan, NATO-u je potreban paket kompromisa gdje svaka zemlja članica mora dati, da bi dobila. Saveznici moraju da pronađu ostvarljiv konsenzus oko legitimnosti korišćenja vojnih snaga u operacijama koje nijesu obuhvaćene članom 5, Vašingtonskog ugovora, i, u ekstremnim slučajevima, čak, i bez eksplcitnog mandata Savjeta bezbjednosti

UN. Ovo je bilo najkontroverznije nerješivo pitanje strateškog koncepta iz 1999. godine, koje je dobilo veći značaj sa invazijom SAD na Irak i američkom doktrinom o preventivnim ratovima.

Ako NATO namjerava da se suoči sa terorizmom i proliferacijom oružja za masovno uništavanje, pravovremennost i legitimnost vojnih snaga će biti ključna tema oko koje će saveznici morati porazgovarati direktno. Ali, ako pogledamo šta neki važni strateški dokumenti pokazuju, ovo nije slučaj danas. Bezbjednosna strategija EU iz 2003. godine počinje optimističkom primjedbom "Evropa nikada nije bila prosperitetnija, bezbjednija i slobodnija", dok Bezbjednosna strategija UN iz 2006. godine počinje sa prijetećom izjavom da je "Amerika u ratu". Ovo govori o potencijalnoj "zarazi" koja se može proširiti i na Alijansu i predstavlja nivo strateške šizofrenije koja je nezdrava i neodrživa..

Drugo, izbori se moraju praviti imajući u vidu budućnost NATO kao odbrambene organizacije. Očigledno, kolektivna odbrana predstavlja suštinu Alijanse. Ali šta ovo znači u eri u kojoj su isključenje energije i (sajber) terorizam prioritete linije napada? NATO klauzula o kolektivnoj odbrani sadržana u članu 5, izglasana je nakon 11. septembra, što u teoriji znači da NATO kao cjelina ostaje u kvazi stanju

rata. Činjenica koju smo jednostavno zaboravili jeste da je potrebno da NATO ponovo razmisli o prirodi kolektivne bezbjednosti, o svom reagovanju i značaju reorganizacije svojih operativnih dijelova, kako bi se opходила prema novim bezbjednosnim izazovima efektivnije. NATO vojne operacije sugerišu novu strategiju "napredne odbrane", gdje su saveznički interesi i vrijednosti zaštićeni "u Hindukušu". Ali sa pitanjem energetske bezbjednosti program rada i odnosi sa Rusijom su na zamrznutoj tački. Moguće novo, značenje člana 5 zahtijeva ozbiljno kolektivno razmatranje.

Sve ovo implicira da NATO mora uspostaviti prioritete. Očekivajući kapacitetski jaz Alijanse postaje opasno velik. Kao organizacija, NATO ne može iznijeti mnogo političkog oruđa pred članice i u zavisnosti od njihove volje raditi zajedno i sabirati njihove kolektivne resurse i kapacitete. Ali kontinuirana rasprava oko finansiranja i stvaranja snaga za NATO operacije otkriva nedovoljan konsenzus u Alijansi, posebno u slučaju ISAF. Novi strateški koncept mora jasno objasniti što član 5 znači u 21. vijeku i na osnovu tog novog određenja postaviti limite djelokrugu i prirodi NATO operacija.

Treće, NATO mora postaviti svoje odnose sa novim, često globalnim partnerima i ključnim igračima, kao što su EU i UN, na novi nivo. U Avganistanu ISAF uključuje ključne saveznike kao što je Australija, čijih 1000 vojnika je angažovano u rizičnoj južnoj provinciji Uruzgan. S obzirom na to da se mnoge NATO članice opiru riskiranju života u ovim opasnim misijama, rizik Alijanse postaje "volja koalicije" koja će oslabiti unut-

rašnju solidarnost, a što je i cilj postojanja NATO. Ako NATO odluči da ide zaista globalno, mora približiti globalne partnere organizaciji i razjasniti njihova prava i obaveze u novim i transparentnim pravilima igre.

Ne postoji savršeno vrijeme za strateški ekstreman preokret u Alijansi. Ovo se, takođe, odnosi na odnose NATO sa EU i UN. Alijansa se ponosi "sveobuhvatnim pristupom" koji se primjenjuje u operacijama. U stvarnosti, kako god, ovo jedino može biti realizovano uključivanjem resursa ključnih međunarodnih organizacija, kao što su EU, UN i Svjetska banka. Upravo zato su ove međunarodne organizacije po prvi put pozvane na raspravu u vezi sa angažovanjem u Avganistanu, tokom NATO neformalnog sastanka ministara odbrane u Noordwijku u oktobru 2007. godine. S obzirom na to da je 21 članica EU takođe i članica NATO, više koordinacije i zajedničkih aktivnosti između obje organizacije je očigledno neophodno. Sigurno da će biti teško zaokružiti ovaj ciklus, ali NATO duguje sebi da pokuša to da ostvari. Možda će se Alijansa ohrabriti i uzeti list iz knjige EU, čije su nedavne konstitucione krize su imale pročišćavajući efekat na proces evropskih integracija.

Četvrto, kvalitet prilagođavanja novim zadacima pokušavajući da se ostane dosljedan sopstvenim principima je nešto što biznis analitičari definišu kao Madonina kriva. Ova kriva je dobila ime po legendarnoj pop divi koja se pojavi uvijek potpuno drugačija kada njen stil i status zvijezde neminovno počnu da opadaju, ali čija hrabrost je podiže na još veći nivo popularnosti i slave. NATO bi trebalo da prati Madona - krivu i da ne čeka da njegove kontroverze eskaliraju u

javnu raspravu. Argument da se problem može riješiti u cjelosti ako se svi izazovi riješe jedan po jedan ne stoji. Da bi bio uspješan NATO-u je potreban paket kompromisa gdje svaka zemlja članica mora dati, da bi dobila. Ovo zahtijeva sveobuhvatne reformske napore koje jedino novi strateški koncept nudi. Treba se podsjetiti da sadašnji NATO strateški koncept datira iz 1999. godine kada je NATO vodio prvi rat u svojoj istoriji. Jedina alternativa Madoninoj krivoj je konstantan pad u značaju i vrijednosti. Ne treba zaboraviti da ostatak svijeta pomno prati aktivnosti NATO i neki očigledno priželjkuju zastoj Alijanse dezorijentacijom i rigidnošću. Novi i inovativni strateški koncept bi dokazao da kritičari NATO-a nijesu u pravu i obezbijedio bi snagu Alijanse na dugi rok.

Preuzeto iz NATO Review:

<http://www.nato.int/docu/review/2008/03/EN/index.htm>

Patrolni brodovi - zaštitnici nacionalnih voda

Najčešće korišćeni izrazi u pomorskim operacijama u poslednjih nekoliko godina su "priobalno ratovanje" i "asimetrične prijetnje". Iako velike mornarice ove riječi vežu uz velike borbene brodove, sve se češće uz priobalno ratovanje i borbu protiv terorizma veže posebna vrsta brodova - patrolni čamci i brodovi.

Specifičnost zadataka zaštite nacionalnih voda, koje moraju realizovati patrolni brodovi, utiče na njihovu konstrukciju i maritimne sposobnosti. Tako se umjesto brzine traži stabilnost i autonomnost, a umjesto teškog naoružanja mogućnost prihvata unesrećenih pomoraca.

Široki spektar zadataka uslovljava i raspon deplasmana od 3000 (za velike okeanske patrolne brodove) do samo 30 tona za male prioblane čamce. Zajedničko im je da su projektovani kako bi onemogućili ilegalni ulazak uštićeno područje, bez obzira na to radi li se o krijumčarenju, piratstvu ili ribolovu.

I dok mali patrolni brodovi i čamci mogu uspješno nadzirati priobalne vode, velike površine moguće je nadzirati i štititi samo velikim patrolnim brodovima koji mogu ploviti i pri lošim vremenskim i pomorskim uslovima, te imati veliku autonomiju djelovanja. Idealan patrolni brod morao bi imati maritimne osobine i autonomnost na nivou fregate, uz nekoliko puta manje troškove gradnje i korišćenja. Manja složenost broda za sobom povlači i manju posadu što dodatno smanjuje operativne troškove. Nivo naoružanja i sistema za praćenje određuje se prema potrebi za otkrivanjem i uništavanjem brzih i dobro naoružanih plovila kriminalaca i terorista.

Idealne nacionalne snage za kontrolu

mora morale bi se sastojati od mješavine brzih i okretnih patrolnih čamaca sposobnih da djeluju u plitkim obalnim vodama i velikih patrolnih brodova sposobnih za samostalno djelovanje na otvorenom moru. I dok se patrolni čamci mogu osloniti na osmatračke stanice na obali patrolni brodovi moraju biti opremljeni savremenim osmatračkim radarima za kontrolu mora. Uz to dobro dođe i mogućnost nošenja lakog helikoptera kao dodatne mogućnosti patroliranja i presrijetanja sumnjivih plovila.

Američki patrolni brod

Kuteri klase Bertholf američke obalske straže, tipičan su primjer savremenog patrolnog broda. Veliki kao neke fregate (dužine 127m i deplasmana 3200t) opremljeni su CODAG pogonskim sistemom koji im daje vršnu brzinu od 28 čvorova. Dio njihove sposobnosti leži i u upotrebi bespilotne letilice i helikoptera. Kao sastavni dio opreme koriste i dva brza čamca dužine 11 metara koji služe i za presrijetanje plovila i desantiranje.

Svaki kuter klase Bertholf ima posadu od 106 ljudi.

Amerikanci su klasu Bertholf teško naoružali, bar za standarde patrolnih brodova. Osnovu naoružanja čini brodski automatski top Bofors 57 mm, za kontrolu paljbe koriste balistički računar Mk 160, dok sposobnost osmatranja morske površine osigurava radar AN/SPQ-9B.

Britanski patrolni brod

Iako **patrolni brodovi britanske ratne mornarice** djeluju u jednako zahtjevnim zadacima kao i američki, britanska ratna mornarica odlučila se za znatno manju River klasu (dužine 80m).

Britansko ministarstvo odbrane objavilo je da očekuje kako će korišćenjem klase River godišnje uštedjeti oko 4 miliona američkih dolara. Potreba za smanjenjem troškova diktirala je i ugradnju motora skromne snage koji osiguravaju vršnu brzinu od samo 20 čvorova. Kao bi svojim patrolnim brodovima povećali autonomnost i smanjili zavisnost o lučkim postrojenjima opremili su ih i dizalicom velike nosivosti.

Naoružanje britanskih patrolnih brodova ove klase se sastoji od jednog

topa BMARC kalibra 20 mm. To je dovoljno za zadatke koje ovi brodovi uobičajeno obavljaju ali nedovoljno za sukob s dobro pripremljenim i motivisanim protivnikom. Zbog toga su brodovi klase River projektovani s dodatnim deplasmanom i prostorom za smještaj težeg topovskog naoružanja. Posadu Rivera čine 124 člana.

Italijanski patrolni brod

Tek nešto veći, sa 88m dužine i 1500t deplasmana, je **italijanski patrolni brod** klase Comandante. Dostiže vršnu brzinu od 26 čvorova. Opremljen je bacačima mamaca, sistemima za elektronsko ometanje, jednim topom OTO Breda kalibra 76mm i dva topa OTO Breda kalibra 25mm. Na krmi ima hangar za helikopter NH90. Posadu čini 60 ljudi.

Francuska ratna mornarica u patrolnim zadacima koristi brodove klase Floreal. Iako se u dijelu literature, zbog svog naoružanja, vode kao frigate, ovi brodovi su projektovani za zaštitu nacionalnih voda i borbe protiv krijumčara. Opremljeni su slabim motorima te im je vršna brzina 20 čvorova. Imaju posadu od 89 članova. Kao i većina modernih patrolnih brodova i Floreal klasa ima savremene sisteme za elektronsko

djelovanje. Naoružani su topom Creuset-Loire kalibra 100mm i dva topa Giat od 20mm. Uz to imaju i dva desetostruka lansera mamaca. Svaki brod posjeduje i potrebne instalacije za ugradnju i korišćenje protivbrodskih vođenih projektila Exocet.

Francuski patrolni brod

Novozelandski patrolni brod klase Protector ima dužinu 85m, a deplasman 1.600t. Brod pokreću dva dizel motora koji postižu maksimalnu brzinu od 22 čvora. Posada se sastoji od 35 članova, 10 članova vazduhoplovne jedinice i 4 inspektora državnih agencija.

Osnovno naoružanje čini top M242 Bushmaster kalibra 25mm, sistem upravljanja vatrom te optički senzori. Sletna paluba na krmenom dijelu broda može prihvatiti jedan helikopter, a na brodu se nalazi i hangar za njegov smještaj.

Novozelandski patrolni brod

Povod

NATO nakon samita u Bukureštu

Šefovi država i vlada 26 NATO zemalja, zemalja partnera i predstavnici drugih međunarodnih organizacija sastali su se u Bukureštu kako bi diskutovali na temu proširenja NATO-a i operacija u Avganistanu i na Kosovu. Ovaj trodnevni samit je podrazumijevao sastanke na nekoliko nivoa, i to: North Atlantic Council (NAC) nivo Sjevernoatlantskog savjeta, Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC) Evroatlantskog partnerskog savjeta, NATO-Russia Council (NRC) - Savjeta NATO-Rusija i Komisije NATO-Ukraina (NUC).

Teme obrađene u Communiqué-u ovog samita reflektuju zajedničku posvećenost članica daljem pravcu razvoja NATO a sa stavom "otvorenih vrata", ali istovremeno podvlače značaj zajedničkog doprinosa međunarodnoj bezbjednosti i suprotstavljanju prijetnjama i rizicima 21. vijeka. Osim toga, NATO lideri su, po ko zna koji put, potvrdili svoju odlučnost i spremnost neophodnu u realizaciji operativnih obaveza sa posebnim osvrtnom na Avganistan, podršku afričkim misijama održavanja mira i iračkim bezbjednosnim snagama. Svoju pažnju posvetili su, u određenoj mjeri, i pitanju stabilnosti regiona Zapadnog Balkana, u kontekstu ostanka KFOR-a na Kosovu, u skladu sa Rezolucijom 1244, a sve u cilju što demokratskog razvoja i mira na Kosovu.

Pored mnogobrojnih pitanja, NATO

transformacija u smislu proširenja je naznačena kao ključna u obezbjeđivanju adekvatne mogućnosti za odgovor na bezbjednosne izazove. To je, u suštini, bilo najznačajnije pitanje na samitu. S tim u vezi, Hrvatska i Albanija pozvane su da se pridruže Alijansi, dok je Makedonija, bar za sada, ostala uskraćena za "zeleno svjetlo". Lideri sve tri zemlje doputovali su na samit sa nadom da će njihove zemlje dobiti poziv za članstvo, imajući u vidu činjenicu da svaka od pomenutih zemalja ispunjava uslove neophodne za puno članstvo u NATO. Međutim, konsenzus oko poziva je postignut samo u dva slučaja: o Hrvatskoj i Albaniji. Makedonija nije mogla biti pozvana zbog svog dugogodišnjeg spora sa Grčkom, a u vezi sa njenim imenom, koje nosi i jedan dio grčke teritorije. Njoj će, kako je saopštio Generalni sekretar NATO-a Jaap de Hoop Scheffer, biti upućen poziv čim riješi ovo pitanje. Makedonski zvaničnici bili su prilično razočarani što su izrazili napuštanjem samita. Ocijenili su da bi takva odluka NATO-a mogla ozbiljno poljuljati bezbjednost na Balkanu. Imajući u vidu njihovu zvaničnu izjavu da je "njihova zemlja Republika Makedonija, i da će tako uvijek i biti", očigledno je da će se do kompromisa dvije zemlje teško doći. Stoga će i pristupanje Makedonije Alijansi biti, vjerovatno, dosta usporeno, jer je Grčka već članica, a, po svemu sudeći, ona će istrajati u svom stavu. Na drugoj strani,

Makedonija će to teško prihvatiti jer se, na osnovu Privremenog ugovora ovih zemalja, potpisanog 1995. godine, Grčka obavezala da ne blokira članstvo Makedonije "u međunarodnim, multilateralnim i regionalnim institucijama i organizacijama", što je vetom na samitu Grčka narušila, po mišljenju makedonskih zvaničnika.

Ipak, ovaj samit je bio sasvim drugačiji, bolje rečeno, veoma plodonosan za Hrvatsku i Albaniju. Za Albaniju, koja je ušla u ovaj proces sa gotovo negativnim događajima uoči samita, ovaj poziv je predstavljao iznenađenje. Pozivom je, međutim, potvrđena vjera u njene sposobnosti, i pored nemilog događaja - eksplozije skladišta za naoružanje u blizini Tirane. Za Hrvatsku ovo je bio dobar i očekivan signal, ali i za cijeli region, prije svega potvrda uspješnosti sprovedenih reformi na kojima se dugo radilo u toj zemlji.

Uporedo sa širenjem Alijanse, pitanje prijema novih članica postaje sve kompleksnije. Veoma je opravdana zabrinutost u vezi sa spremnošću nekih članica da daju doprinos najvišim, dakle, bezbjednosnim ciljevima Alijanse, dok, sa druge strane, "dozvola" da Rusija diktira tempo uvođenja nekih zemalja u Alijansu, kao što je to bio slučaj sa Ukrajinom i Gruzijom, takođe se ne može posmatrati u najboljem svjetlu. Neki od odgovora na ta pitanja i, konačno, odluke o prijemu nekih kandidata očekuju se sljedeće godine u dva pogranična grada - Strazburu (Francuska) i Kelu (Njemačka), kada će lideri Alijanse proslaviti šestdesetu godišnjicu njenog osnivanja.

mr Tijana Turković

Mladi Atlantisti na samitu u Bukureštu

Tokom nedavnog NATO samita u Bukureštu, održan je još jedan ali, u organizacionom smislu, veoma interesantan događaj. Naime, od 2. do 4. aprila, organizovan je "Samit mladih Atlantista", na kojem su mladi lideri iz zemalja članica i partnerskih zemalja NATO-a razmijenili iskustva. Bila je to jedinstvena prilika da nauče više o trenutnim i budućim bezbjednosnim izazovima koji stoje pred alijansom.

Preko 120 studenata i mladih profesionalaca iz 35 zemalja, uključujući i Avganistan, sreli su se sa nacionalnim i liderima NATO-a, te razmatrali pitanja koja su bila na dnevnom redu Samita, učestvujući u debatama i vježbama simulacije. Tom događaju, putem video konferencije, "prisustvovalo" je i 300 studenata i profesora sa Univerzita u Kabulu.

Studenti u Bukureštu, kao i oni u glavnom gradu Avganistana, imali su mogućnost da postavljaju pitanja generalnom sekretaru NATO-a. Studente u Kabulu

posebno su interesovala konkretna pitanja koja se tiču dugorične posvećenosti NATO-a u rekonstrukciji i razvoju Avganistana.

Pozdravljajući studente u Bukureštu i Kabulu generalni sekretar NATO-a Jap de Hop Shefer obratio im se riječima: "Vi ste lideri sutrašnjice. Na vama je da odlučite kako ćete pristupiti izazovima u budućnosti. Ali siguran sam da će vaša generacija, baš kao i moja, prepoznati da NATO predstavlja izuzetan uspjeh i dragocjeno dostignuće fleksibilan instrument koji može proizvesti stvarnu bezbjednost na nove načine i na novim mjestima".

Učesnici su se sreli i sa prvom damom Sjedinjenih Američkih Država Laurom Buš. Ona je naglasila važnost demokratskih uspjeha Avganistana i pozvala mlade lidere u Bukureštu da saznaju više i izazovima sa kojima se susreću njihovi vršnjaci u toj zemlji. "Vaše učešće na Samitu mladih Atlantista dopunjuje istoriju NATO-a kao velikog saveza slobode",

rekla je ona.

I Predsjednik Avganistana Hamid Karzai obratio se učesnicima, naglašavajući važnost "razmjene i učenja kao garanta bolje sutrašnjice". Jedan od avganistanskih studenata je prokomentarisao da bi međunarodna zajednica i mediji trebali da učine više kako bi Avganistan predstavili kao zemlju koja je na putu razvoja.

Njegov kolega Jan Havranek kazao je da ga je najviše impresionirala sesija sa generalnim sekretarom Sheferom. Njemu se veoma dopala i diskusija o politikama NATO-a, koja se odvijala putem Interneta, ali i interaktivno uključivanje 120 mladih profesionalaca i studenata iz 35 zemalja. Kako je rekao, "ništa nije bolje moglo izraziti svrhu Alijanse od tog jedinstvenog trenutka".

Organizatori tog događaja bili su Atlantski savjet Sjedinjenih Američkih Država, Evroatlantski savjet Rumunije (CASA NATO) i Odjeljenje za javnu diplomatiju NATO-a.

Olivera Đukanović

Početak redovne vojske u Crnoj Gori

Crnogorci su nekoliko vijekova oslobodilačke ratove vodili bez organizovane stajaće (redovne) vojske. Nije bilo vojnih jedinica, formacijske organizacije, ni kasarni. Mobilizacija je vršena ad hoc, prema trenutnoj potrebi, praktično, na „ko je vitez“, s brda na brdo. I sve je dobro funkcionisalo. Odziv vojnika, prije svega. Nijesu morali oblačiti ni uniformu, jer je nijesu ni imali, sve do druge polovine 19. vijeka. Svako ko je bio sposoban, pohrlio bi u rat, onako kako se zatekao. Sa korom hljeba, ili, najčešće, bez ičega.

Postojala je narodna vojska koja je još u vrijeme vladavine knjaza Danila počela da dobija neke obrise vojne organizacije i starješinske hijerarhije. Bilo je tada i nekih oblika obučavanja u vojnoj vještini. Tek je 1870. godine, uredbom knjaza Nikole o ustrojstvu vojske uveden sistem brigada i bataljona, na plemensko-teritorijalnoj osnovi. Ali i dalje je to bio model narodne vojske. Značaj te reforme je i u tome što je vojna vlast razdvojena od upravne i sudske.

Osnivanje i radikalnija modernizacija crnogorske vojske, prema knjizi „Crnogorska vojska organizacija i uniforme“, poklapa se sa pokretanjem Istočnog pitanja, na kraju 19. vijeka, kada je trebalo spremnije dočekati krupne događaje. Tada je počela nabavka savremenijeg naoružanja, a u Crnoj Gori počinju da rade i

vojne škole. Prva je otvorena u Podgorici, 1895. godine. Oni su školovanje završili 1896. godine, pošto su položili ispite.

Polovinom avgusta 1896. godine formiran je Prvi bataljon stojeće (redovne) vojske koji je smješten u tek podignuti Vojni stan, na Cetinju. Zvanični naziv te jedinice bio je - Prvi udžbeni bataljon. Trebalo je, dakle, naglasiti da su njegovi pripadnici školovani momci. Taj bataljon je prošao kroz četvoromjesečne vježbe, 1897. i sljedeće godine. Zajedno sa pripadnicima Udžbenog bataljona, u vježbama su učestvovali i oficiri narodne vojske. Pod sami kraj 19. vijeka, i na Cetinju je počela da radi podoficirska škola. Njeni polaznici su proizvedeni u podoficire „drugog reda“. Kasnije su vojni kursevi bili sve češći.

Godine 1903. u Podgorici je formiran Drugi udžbeni bataljon i sa Prvim bataljonom, osnovanim ranije, činio je brigadu, čija je komanda bila na Cetinju. Obuka je, u prvim godinama 20. vijeka, obuhvatila i artiljeriju, pa je osnovana i Udžbena baterija, a 1904. godine u Crnoj Gori je ustanovljen novi rod vojske - pionjeri, u modernom smislu-inženjerija. Dvije godine kasnije, formirane su mitraljeske čete. Garda je osnovana 1899. godine, kada je objedinjena sa dvorskom službom.

Vojska je 1902. godine podijeljena u tri klase - aktivna vojska, rezerva i

trećepozivci. Aktivna vojska bila je formacijski raspoređena na osam brigada, koje su se dijelile na bataljone, a oni na čete. Tada su ustanovljeni oficirski činovi, u stojećoj vojsci - potporučnik, poručnik, kapetan i komandir, a u narodnoj vojsci - oficir, podkomandir, komandir i brigadir.

Početak 1906. godine, teritorija Crne Gore je podijeljena na 11 brigadnih okruga, a dvije godine kasnije i na četiri divizijska okruga. Prema popisu vojske 1896. godine, Crna Gora je tada imala 40 000 vojnika, od kojih je oko 31 000 bila u prvoj klasi. Oko tri hiljade obveznika bili su pripadnici muslimanske i albanske nacionalne manjine. Već 1908. godine, crnogorska vojska, organizacijski, formacijski i po naoružanju, bila se znatno približila tadašnjim modernim armijama. Osim osnovnih, imala je i pomoćne rodove - komoru, sanitet, vojno-sudsko osoblje, ordonanse, žandarmeriju, radnike u vojnim radionicama i stražare pri vojnim skladištima. Uporedo sa formacijsko-organizacijskim uređivanjem vojske, tekla je i njena uniformizacija. Šivenje uniforme je prvo organizovano na Cetinju, a kasnije su vojne uniforme nabavljane u Austriji i Francuskoj i od ruskih proizvođača. Zanimljivo je da su, jedno vrijeme, pripadnici crnogorske vojske, hrišćani, nosili crnogorske kapice, a muhamedanci fes.

I. Despotović

Konkurs za prijem vojnika po ugovoru na službu u Vojsku Crne Gore

MISTARSTVO ODBRANE i
GENERALŠTAB VOJSKE CRNE GORE

OGLAŠAVAJU

Potrebu za popunom slobodnih formacijskih mjesta prijemom u profesionalnu vojnu službu vojnika po ugovoru na određeno vrijeme,

1) U Četi vojne policije

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

2) U Bataljonu za počasti

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji (gardista)**

3) U Lakoj pješadijskoj brigadi

(mjesto službovanja Podgorica, Nikšić):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u artiljeriji

c) u ARJ PVO

d) u inženjeriji

e) u saobraćajnoj službi

4) U Brigadi za specijalne operacije

(mjesto službovanja Danilovgrad, Pljevlja, Kolašin, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u vezi

c) u inženjeriji

d) u ABH-odbrani

e) u pomorstvu

f) u mornaričkotehničkoj službi

g) u saobraćajnoj službi

h) u sanitetskoj službi

5) U Mornaričkoj bazi

(mjesto službovanja Bar, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pomorstvu**

b) u mornaričkotehničkoj službi

c) u intendantskoj službi

d) u saobraćajnoj službi

Opšti uslovi za prijem:

- da je zdravstveno sposoban za vojnu službu (utvrđuje vojnojlekarška komisija),
- da ima propisanu stručnu spremu,
- da nije osuđivan za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci,
- da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti,

Posebni uslovi za prijem:

- da ima završenu najmanje srednju školu (III ili IV stepen),
- da nije stariji od 28 godina za prijem u rod, odnosno 30 godina u službu,
- kandidat koji konkuriše za vozača mora imati položenu najmanje "B" i "C" kategoriju,
- prednost imaju kandidati koji su odslužili vojni rok,
- za gardiste - da su visine preko 180 cm.

Uz molbu se prilažu sledeća dokumenta:

- autobiografija,
- izvod iz matične knjige rođenih,
- uvjerenje o državljanstvu,
- ovjerena kopija svedočanstva-diplome o završenoj školi,
- potvrda da je odslužio vojni rok,
- ovjerena fotokopija vojničke knjižice,
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak i da nije osuđivan,
- ovjerena kopija vozačke dozvole (ako konkuriše za vozača m/v),
- ovjerena kopija lične karte, tačna adresa i broj telefona.

Prava i obaveze za vrijeme službe po ugovoru:

Ugovor se zaključuje na period od 1 (jedna) godine dana.

Vojnici po ugovoru na određeno vrijeme imaju pravo na: platu i druga novčana primanja prema Uredbi o platama; godišnji odmor prema Uredbi o godišnjim odmorima i odsustvima; zdravstveno i socijalno osiguranje i druga prava i obaveze prema propisima za lica primljena u profesionalnu vojnu službu na određeno vrijeme.

Način podnošenja molbe:

- za prijem u Četu vojne policije, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Bataljon za počasti, molbe se podnose u kasarni na aerodromu "Golubovci";
- za prijem u Lakoj pješadijskoj brigadi, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Brigadu za specijalne operacije, molbe se podnose u kasarni u Danilovgradu,
- za prijem u Mornaričku bazu, molbe se podnose u kasarni u Kumboru.

Molbe se dostavljaju jedinicama u navedenim mjestima sa naznakom "za oglaš".

Kandidate koji ispunjavaju uslove oglasa, komisija za prijem upućuje na ocjenu zdravstvene sposobnosti.

Oglas ostaje otvoren od dana objavljivanja u sredstvima javnog informisanja do popune slobodnih formacijskih mjesta.

Nepotpune molbe neće se razmatrati za prijem u službu.

Odluku o izboru kandidata za prijem donosi nadležni starješina, a o izboru kandidati će biti obaviješteni u propisanom roku.

Za kandidate koji budu izabrani za prijem, određuje se probni rad, radi provjere osposobljenosti za dužnost za koju se primaju u službu, u trajanju od 3 (tri) mjeseca.

ENGLISH

ORGANIZACIJA

PRESS CENTAR

BIBLIOTEKA

MULTIMEDIJA

NASLOVNA STRANA

KABINET

MINISTAR

ORGANIZACIJA

PITAJTE MINISTRA

KONTAKT

LINKOVI

VLADA
POČETNA STRANA

Saopštenje: Ministar odbrane Boro Vučinić primio francuskog ambasadora Bernarda Garansera i izaslanika odbrane pukovnika Paskala Herta

Pozdravljajući goste, ministar Vučinić je podsjetio da je Crna Gora predjedila svoj put ka evroatlantskim integracijama, te da je na tom putu uračunato dosta. Istakao je ugaranje da će uz podršku partnerskih zemalja, među kojima je Francuska tradicionalni prijatelj, Crna Gora nastaviti dinamičan napredak na unutrašnjoj reformi sistema odbrane i na putu ka NATO. On je ocijenio da je veoma važno da Crna Gora uspostavi tješnju saradnju sa Francuskom kao evropskom i svjetskom vojnom silom i, u tom kontekstu, izrazio zadovoljstvo uplovljavanjem francuske broda Pluton, koje je planirano ove nedjelje u Kotor... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 21.04.2008 17:30

Saopštenje: Ministar odbrane Boro Vučinić primio rumunskog ambasadora dr Mihaila Floreovica i vojnog atašea potpukovnika Florentina Pera

Ministar odbrane izrazio je zahvalnost na podršci Rumunije tokom Samita NATO u Bukureštu za uključivanje Crne Gore u intenziviran dijalog, ocjenjujući da će to doprinijeti jačanju stabilnosti u regionu i ohrabriti druge države da nastave intenzivno da rade u okviru Partnerstva za mir. On se zahvalio na poruci Rumunije da se pridružio Vojske Crne Gore i Ministarstva odbrane usavlažaju u školama i na kursovima u toj zemlji... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 18.04.2008 15:13

Održan sastanak Radne grupe za Crnu Goru, u okviru South East European Clearing House – SEEC inicijative

Audio zapis: Uvodno izlaganje šefa Odsjeka za međunarodnu odbranu i saradnju Ministarstva odbrane, pukovnika Zorana Boškovića na sastanku Radne grupe za Crnu Goru, u okviru South East European Clearing House – SEEC inicijative... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 16.04.2008 11:40

Uvodno izlaganje predstavnika danskog Ministarstva odbrane – majora Sorena Boyca

Audio zapis: Uvodno izlaganje predstavnika danskog Ministarstva odbrane – majora Sorena Boyca na sastanku Radne grupe za Crnu Goru, u okviru South East European Clearing House – SEEC inicijative... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 16.04.2008 11:28

Uvodno izlaganje vojnog atašea Norveške – potpukovnika Terjea Haaverstada

PRETRAŽI

Prijavite se na našu mailing listu:

vaš e-mail

PREJAVI ME

[otvori](#)

KONKURSI

ZAKONSKA REGULATIVA

STRATEŠKA
DOKUMENTA

PARTNERSTVO ZA MIR

VOJSKA REPUBLIKE CRNE
GORE

INTERJUI

PARTNER

FOTO GALERIJA

AUDIO GALERIJA

AUDIO ZAPIS

Izjava ministra odbrane Republike Crne Gore Boro Vučinića
nakon predaje Prezentacionog dokumenta i potpisivanja Sporazuma o bezbjednosti Informacija NATO i Vlade Crne Gore